

Chamtivost, potřeba a peníze

WALTER WILLIAMS

Demagogické poukazování na chamtivost bohatých lidí či ředitelů velkých firem, kteří berou 100krát či 200krát víc než jejich zaměstnanci, je hlavní zbraní v politice založené na závisti. Pojďme si tedy něco říci o chamtivosti, která podle Websterova slovníku znamená „sobeckou

a přehnanou touhu mít něčeho (např. peněz) více než kolik je potřeba“.

Taková definice je poněkud neuspokojivá, protože jak lze měřit, kolik kdo něčeho potřebuje? Trochu se tím zabývám se svými studenty v úvodní přednášce k ekonomii. Potřebuje např. běžná rodina vlastnit jeden,

dva, tři nebo čtyři telefony? A potřebuje myčku nádobí a mikrovlnnou troubu? Jsou toto přehnané touhy? Pokud řeknete, že toto zboží běžná rodina vskutku potřebuje, pak se ptám, jak jenom naše prababičky a možná i babičky – nemluvě o většině
(Pokračování na str. 2)

EVROPSKÉ DAŇOVÉ OÁZY

LIVIGNO

Rozloha: 25 km²

Počet obyvatel: 5400

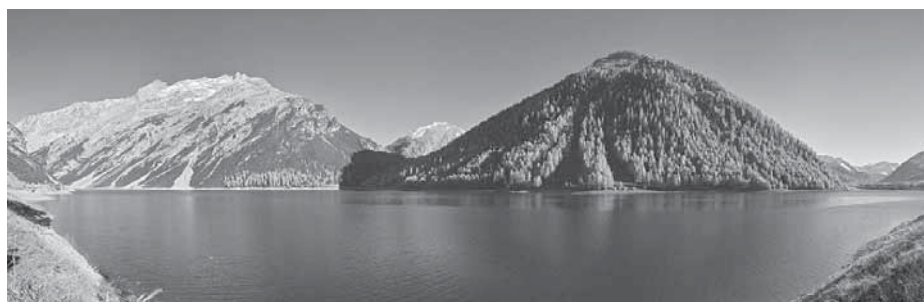
Daň z benzínu: 0,233 euro

DPH: neexistuje

Livigno je oblast v italské Lombardii na hranicích mezi Itálií a Švýcarskem. Název obce, která se nachází v průměrné nadmořské výšce 1800m nad mořem, a je v současnosti oblíbeným cílem českých lyžařů, patrně pochází z rétorománského slova „lavina“, které znamená lavina.

Livigno si udržuje po staletí výjimku, podle které se na prodej zboží nevztahují spotřební daně státu, pod který zrovna Livigno spadá. Tuto výjimku postupně potvrdili Napoleon, Rakousko-Uhersko, Itálie i Evropská unie.

Itálie v Livignu nevybírání ani DPH ani spotřební daně a se vstupem Itálie do

Evropských společenství vyjednala Itálie Livigno výjimku z evropského práva, podle které se na Livigno nevztahují minimální sazby DPH a spotřebních daní. Benzín, cigarety, alkohol, ale i ostatní zboží jinde zatížené daní z přidané hodnoty je tam tak podstatně levnější. Mezi Livignem a zbytkem Itálie je celní hranice a dovážet lze jen omezené množství zboží na osobu.

Výjimka pochází z doby, kdy bylo Livigno obtížně přístupné (z Itálie vede do Livigna jediný vysokohorský průsmyk, který bývá přes zimu uzavřený). Od té doby, kdy švýcarská soukromá společnost Engadiner Kraftwerke, a.g. otevřela mezi Livignem a švýcarským rétorománským kantonem Graubünden tunel, lze ovšem i v zimě pohodlně projet do Livigna a oblast začala prosperovat. Mýtné v tunelu za osobní auto je 10 franků nebo 10 euro, v zimní sezoně 15 franků nebo 13 euro, včetně švýcarské DPH ve výši 7,6%.

Livigno odpouští svým občanům daň z nemovitosti (imposta comunale immobili - ICI), která je v Itálii v kompetenci obcí, a uvaluje na principu Lafferovy křivky své vlastní spotřební daně (tariffe diritti speciali) na zboží kupované turisty. Daně uvalují na základě výjimky udělené italským ministerstvem financí (jinak obce nesmějí uvalovat daně). Na benzín uvalují 0,233 euro (6,50 Kč), na balíček 20 cigaret 0,361 euro (10 Kč), na volný tabák a parfémů 4% ceny, na whisky 3%, na lyže, oblečení a elektrické spotřebiče 2% ceny.

www.engadin-storm.ch

www.comune.livigno.so.it

<http://gazzette.comune.jesi.an.it/2006/301/3.htm>

Chamtivost...

(Pokračování ze str. 1)

dnešní světové populace - moly žít bez telefonů, myček a mikrovlnek? „Potřeba“ je hezký emocionální pojem, z analytického hlediska ale celkem bezcenný.

Pojem „sobecký“ je o něco užitečnější. Sobectví je totiž lidskou motivací, díky které existuje mnoho dobrého. Já si například myslím, že je úžasné, že rybáři věnují čas a úsilí lovu kraba trnitého a riskují přitom v chladném Barentsově moři často i život, jen aby dostali kraba, kterého milují. Myslíte, že se takto obětovávají kvůli mě? Vsadím se, že já jsem jim naprosto ukradený. Umožňují mi jíst krabí pochoutku jen proto, že chtějí vydělat víc peněz pro sebe. Kolik myslíte, že bych měl já a ostatní labužníci krabů, kdybychom se museli spoléhat na lidskou lásku a dobrotu?

A co stěžování si na to, jak ředitelé velkých firem vydělávají násobky mezd svých zaměstnanců? Než se dostaneme k ředitelům, mrkněme na jinou oblast velkých rozdílů v odměnách. Podle Forbesova seznamu stovky nejlépe placených celebrit vydělala Oprah Winfreyová (slavná americká černošská moderátorka televizních pořadů, pozn. překl.) 260 milionů dolarů. I kdyby její kadeřnice a kameramani vydělali 100 tisíc dolarů, ona má stále přes tisíckrát víc než oni. Mezi celebritami, které vydělávají

tisíckrát tolik než jejich nejbližší spolupracovníci, jsou režisér Steven Spielberg (110 milionů dolarů), golfista Tiger Woods (100 milionů dolarů), komik Jay Leno (32 milionů dolarů) a televizní poradce Dr. Phil (30 milionů dolarů). Zatímco v roce 2004 podle Forbesova seznamu deset nejlépe placených celebrit a sportovců vydělalo v průměru 116 milionů dolarů, tak deset nejlépe placených ředitelů si vydělalo 59 milionů dolarů.

Když se Jack Welch stal v roce 1981 generálním ředitelem General Electric, měla firma hodnotu 14 miliard dolarů. Díky jeho rozhodnutím o propuštění a najímání manažerů a díky jeho rozhodnutím o nákupu a prodeji podílů se podařilo Welchovi společnost zhodnotit, takže když šel po dvaceti letech do důchodu, měla GE hodnotu skoro 500 miliard. Vyplatilo se tedy akcionářům najmutí tohoto generálního ředitele? Kdyby měl mít Welch mrzkých půl procenta z nárůstu hodnoty firmy, činila by jeho odměna 2,5 miliardy dolarů. On ve skutečnosti dostal jen pár set milionů.

Kdyby mohla správní rada koupit za tisíc dolarů počítač, který by udělal práci za generálního ředitele, ušetřila by za ředitele miliony dolarů. Kdyby mohli majitelé fotbalových klubů koupit počítač, který by uměl nahradit rozhodování trenérů a kapitánů, proč by pak platili těmto lidem ročně přes 10 milionů dolarů? Kdyby mohl kdokoliv

hrát ve filmu „The Da Vinci Code“ tak, aby film vydělal 758 milionů dolarů, proč by producenti platili 74 milionů dolarů zrovna Tomu Hanksovi?

Je potřeba si uvědomit ještě jednu důležitou věc: Jestliže má nějaká firma efektivního generálního ředitele nebo když má nějaký fotbalový tým skvělého kapitána, pak to není jen tato firma nebo jen tento tým, který ho chce mít na výplatní pásce. Aby ho udrželi, musí mu platit tolik, aby neodešel jinam.

Říkáte si teda aspoň: „Ale Williamsi, co ty zlaté padáky pro neúspěšné ředitele?“ Vyplatit ředitelovi, nebo v případě manželství manželce, která se neosvědčila, tolik peněz, aby odešla v tichosti a dobrovolně, může být nakonec mnohem levnější než vedení dlouhého sporu.

Walter E. Williams
je profesorem ekonomie na Universitě
George Masona v USA.
Časopis Laissez Faire děkuje autorovi
za laskavé svolení k publikaci.
Článek Greed, Need and Money
přeložil Petr Mach.

Zrušmě dotace stavebního spoření

PETR MACH

Premiér Mirek Topolánek připustil v rozhovoru pro Hospodářské noviny na začátku ledna zrušení dotací ke stavebnímu spoření. To je dobře, protože dotace stavebního spoření stojí daňové poplatníky spoustu peněz a představují jeden z nejnesmyslnějších dotačních programů vůbec.

Stát dnes každému, kdo do stavebního spořitelny ukládá 18 tisíc ročně, platí ze státní kasy 4500 nebo 3000 Kč (podle toho, jestli uzavřel smlouvu před nebo po konci roku 2003). Tato podpora stojí daňové poplatníky celkem 15 miliard korun ročně, tedy asi půl procenta HDP. Smlouvu o státem dotovaném stavebním spoření má 5,1 milionu obyvatel ČR. Od roku 1997 stát nasypal do stavebního spoření dotace v celkové výši 118 miliard korun. To je opravdu hodně peněz se zanedbatelným efektem: Standardní úvěry ze stavebního spoření pro lidi, kteří u stavebního spořitelny

spořili pět let, dosahují jen 33 miliard. Od bank mají přitom lidé i bez těchto dotací normální hypoteční úvěry ve výši přes 400 miliard korun.

Lidé využívají stavební spoření jedině jako cestu k penězům přerozdělovaným státem. Zakládají si a udržují smlouvy o stavebním spoření jen aby dostali část svých daní zpět. Stavební spoření nepředstavuje přerozdělování od bohatých

k chudým, protože chudí, kteří velké daně neplatí, nemají 18 tisíc ročně nazbyt, aby dostali od státu 4500 korun navrch.

Proti záměru premiéra ale stojí silná lobby stavebních spořitel, jejichž byznys stojí výhradně na této dotaci.

Snahu omezit dotace na stavební spoření měla v roce 2003 Špidlova vláda. Snížila státní podporu ze 4500 na 3000 Kč, ale pod tlakem stavebně-spo-

Předplatné na rok 2008

Předplatné na rok 2007 uhradte bankovním převodem na účet
č. 1011153517/5500.

Předplatné činí 100 Kč.

Pokud na účet Laissez Faire pošlete větší částku, bude plně využita k vyššímu nákladu, který bude distribuován na vysokých školách, bude to Vaše podpora našemu společnému úsilí o svobodnější společnost.

Kontaktujte nás na tel. či email uvedený v tiráži.

řitelní lobby pouze pro nově uzavřené smlouvy. Lidé tedy ještě před koncem roku uzavřeli přes 2 miliony nových smluv a celkové náklady státu na stavební spoření výrazně vzrostly místo aby klesly. Stavební spořitelny si mnuly ruce.

Vláda premiéra Topolánka by se měla poučit. Státní dotaci je třeba zrušit, a to nikoliv u nově uzavíraných smluv, ale u všech smluv. Ačkoliv stavební spořitelny budou křičet cosi o měnění pravidel během hry, klienti nemají ze svých smluv nárok na státní podporu. Klienti mají nárok na takovou státní podporu, jaká bude platná v daném roce. Nebude-li žádná, nemají nárok na nic.

Zrušení státní dotace není útok na stavební spoření jako takové. Jestliže se stavební spoření ukáže jako na trhu konkurenceschopný produkt, bude tento druh kombinace úvěru s předchozím spořením úspěšně koexistovat se standardními bankovními hypotékami. Pokud se ovšem ukáže, že byznys stavebních spořitelů vzkvátal jen díky masivní státní dotaci, a že lidé považují za výhodnější jiné typy bankovních produktů, bude jediné dobře, když stavební spořitelny zmizí z trhu.

A co s penězi které po zrušení dotací stavebního spoření stát ušetří? Okamžité a nekompromisní zrušení stavebního

spoření by ušetřilo státu 15 miliard korun ročně. O ty je možné snížit buď deficit státního rozpočtu nebo daňovou zátěž.

Petr Mach je výkonným ředitelem Centra pro ekonomiku a politiku a přednáší na Vysoké škole ekonomické v Praze

REGULAČNÍ POSTŘEHY

Netrestejme práci

Škála společenských jevů je lemována dvěma extrémy. Sada běžných, standardních jevů, které se normálně odehrávají na trhu, v rodině či komunitě, je na jedné straně ohraničena jevy mimořádně chvályhodnými a na straně druhé svým protipólem, jevy mimořádně zavrženíhodnými. Ty chvályhodné či dokonce mimořádně chvályhodné vesměs oceňujeme, udělujeme za ně vyznamenání, plakety, odměny, diplomy, vytváříme tabule cti. Vzpomeňte na hrdiny odboje, či na ty kteří s nasazením vlastního života zachraňují životy jiných. Zavrženíhodné jevy naopak trestáme, udělujeme za ně sankce, pokuty, žádáme omluvy, pokání a zavíráme za katr. Smysl systému sankcí i odměn je jasný - podporovat chvályhodné jevy a odrazovat ex ante od páčání těch zavrženíhodných, nebo je ex post sankcionovat.

Oba konce této škály ze své definice obsahují jevy nikoli typické, tedy menšinové. Nejtypičtější jevy a činnosti jsou ty většinové, normální, o kterých běžně ani nepřemýšlíme (vychováváme děti, chodíme nakupovat). Samozřejmě vše je vždy v realitě o něco komplikovanější a rozostřenější. Jsou jevy, na jejichž zařazení do těchto třech kategorií se mnozí neshodnou (nevěra či rozvod je pro mnohého jevem zavrženíhodným, přesto není ani jeden z nich, přinejmenším v našich zeměpisných šířkách, trestán odnětím svobody či propadnutím majetku), některé jevy jsou chvályhodné jen za určitých okolností (když zachrání tonoucího neškolený laik, je chvályhodný, zachránil-li ho cvičený plavčík, je to normální). Ale minimálně u zjevných extrémů na jedné či druhé straně se na jejich hodnocení většina dobře shodne. Věřím, že shoda panuje v tom, že pouze ty

naprosto nejzavrženíhodnější jevy by měly být trestány tím nejtěžším způsobem, tedy zbavením svobody.

„Probůh, kolego Hampl, proč ta dlouhá přednáška,“ ptáte se teď určitě. Protože chci velmi silně zdůraznit, jak moc záleží na tom jaké pozitivní a negativní motivace pro různá jednání si daná komunita (obec, stát) vytváří a jak jevy dle tohoto systému bonusů a malusů kategorizuje. A zejména, jak důkladně si musíme rozmyslet, než vybraný jev najednou označíme za ten nejzavrženíhodnější a budeme za něj udělovat nejtvrdší trest. Teprve na pozadí této škály jevů se snad zcela jasně ukáže zásadní problematičnost návrhu ministerstva práce a sociálních věcí, které chce s připravovanou novelou zákoníku práce novelizovat i trestní zákon a zavést do něj jako nové trestné činy práci načerno (tedy práci nelegální bez příslušných pracovních povolení, bez příslušných smluv apod.) a její zprostředkování, které má být jako „výnosnější činnost“ sankcionováno přísněji, než černá práce sama.

Všimněte si prosím jednoho paradoxu. Práce bez všech státních povolení, tedy práce nelegální, je i dnes sankcionovatelná, ale nikoli tím nejtvrdším způsobem, který by z ní dělal nejzavrženíhodnější jev. Podobně „měkce“, tedy „pokutovou a peněžní“ formou, je dnes sankcionováno například zneužívání sociálních dávek, nejde-li o prokazatelný podvod, který své vlastní vymezení v trestním zákoníku má. Přeražením černé práce a jejího zprostředkování mezi trestné činy by se ovšem naše hierarchie těchto jevů rázem zásadně relativně proměnila. Sdělili bychom si tím navzájem, že práce je za jistých okolností tím nejzavrženíhodnějším jevem srovnatelným

s krádeží, loupeží či ublížením na zdraví, zatímco zneužívání sociálních dávek nikdy takovéto úrovně zavrženíhodnosti nemůže dosáhnout. Jinými slovy, že je normálnější žít z peněz druhých, než si sehnat práci a žít za své.

Upřímně řečeno nevěřím, že taková změna v kategorizaci jevů odpovídá jakémukoli většinovému pohledu na žádoucí umístění obou jevů na naší pomyslné škále. A za sebe samého dodávám, že práce by naopak měla být považována za jev normální, běžný a mělo by existovat jen neviditelné minimum omezení pro toho, kdo chce pracovat, aby tak činil. Minimum tak malé, že jej ani neumím definovat. Totéž platí, pro toho, kdo bez nároku na peníze ze státního rozpočtu zprostředkovává práci a levněji či efektivněji tak nahrazuje činnost státních úřadů k tomu zřízených. Pro práci minimální omezení, pro neoprávněné žití z peněz jiných naopak omezení maximální - zcela jinak vidím směr, jakým by se uvedené jevy měly na naší pomyslné škále posouvat. No řekněte, připadal by vám ještě normální svět, ve kterém vůbec může být trestné pracovat?

Mojmír Hampl

(mojmir.hampl@cnb.cz)

Mojmír Hampl,

autor pravidelného sloupku

„Regulační postřehy“, je od září 2007

členem redakční rady Laissez Faire

ÚŘAD NA ZRUŠENÍ

V této rubrice představujeme úřady, které žijí z peněz daňových poplatníků a jejichž existence je zbytečná nebo dokonce škodlivá. Jsme přesvědčeni, že odstraňování zbytečných úřadů je jediná cesta k omezení korupce a účinná cesta ke snížení daňového břemene.

ZDRAVOTNÍ ÚSTAVY

Forma: Zdravotní ústavy představují 14 příspěvkových organizací Ministerstva zdravotnictví v krajských městech. Byly zřízeny v roce 2003.

Počet zaměstnanců: 2499 zaměstnanců

Rozpočet: 1,5 miliardy Kč

Z toho na platy: 1 miliarda Kč

Činnost: Zdravotní ústavy vypracovávají za poplatek „provozní řády“ pro holičství, která musí tyto provozní řády mít, aby nedostala pokutu. Pro Krajské hygienické stanice (další velká státní instituce) provádějí zdravotní ústavy analýzy např. vzorků vody, kterou hygienické stanice kontrolují na koupalištích. Pro veřejnost provádějí očkování, pro nemocnice převozy infekčních pacientů nebo rozbory krve.

Hospodaření: Zdravotní ústavy mají roční náklady 1,5 miliardy, z toho 587 milionů činí dotace ze státního rozpočtu. Další příjmy mají zdravotní ústavy od krajských hygienických stanic za vzorky vody či od veřejnosti např. za vakcinaci.

Hodnocení: Očkování pro veřejnost či analýzy krve pro lékaře provádí soukromé nemocnice a laboratoře, na to není potřeba 14 státních zdravotních ústavů. Povinnost holičství vypracovávat pravidelně provozní zdravotní řády by měla být zrušena. Zdravotní ústavy jsou zbytečné.

Verdikt: Úřad by měl být zrušen bez náhrady. Užitečné služby (očkování, testy) nabízejí krajské zdravotní ústavy méně efektivně než soukromé organizace, které by bez problémů místo po zrušených zdravotních ústavech zaplnily. Zrušení ústavů by ušetřilo daňovým poplatníkům 587 milionů ročně. 2499 zaměstnanců by mohlo nabídnout své služby soukromým nemocnicím a laboratořím.

Dobrá zpráva: Ministerstvo zdravotnictví uvažuje o zrušení krajských Zdravotních ústavů.

Špatná správa: Nové byrokratické hygienické požadavky na nás nachystala Evropská unie. Např. od roku 2009 bude muset ministerstvo do Bruselu pravidelně zasílat seznam českých koupališť se sofistikovaným monitoringem kvality vody, což si vyžádá nové úředníky a náklady.

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Bozděchova 8, 150 00 Praha 5. Tel.: 603 228 753, mach@cepin.cz. Redakční rada: Petr Mach, Tomáš Jirsa, Jaroslav Bachora, Mojmir Hampl. Internetový archiv: www.petrmach.cz. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597

LIVIGNO

**cestovní kancelář BlueSport.cz
pro Vás zajišťuje**

letní i zimní pobyty v Itálii - Livignu

lyžařská sezona 2007 / 2008

cena již od 5490 Kč

(7 dní ubytování a 6 dní lyžování)

... dovolená a sport ...

www.bluesport.cz

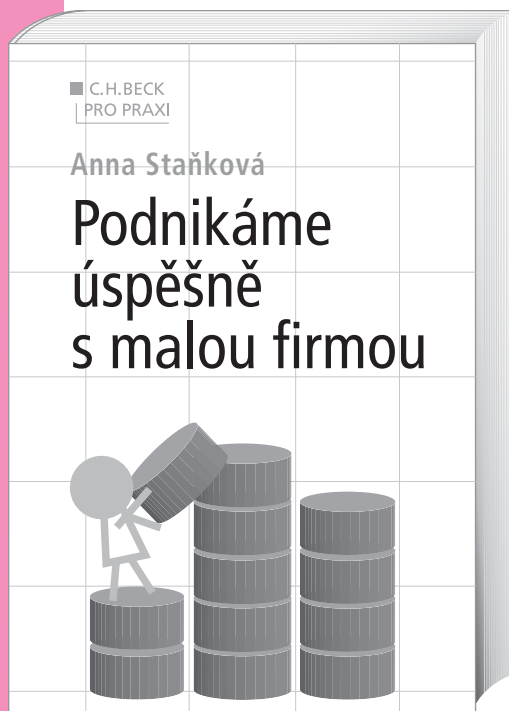
Nakladatelství **C.H. BECK**

ANNA STAŇKOVÁ

Podnikáme úspěšně s malou firmou

B5, brožované, 214 s., obj. č. BP 75, ISBN 978-80-7179-926-9, 450 Kč

- Vymezení malého podnikání
- Strategický plán pro podnikání
- Tvorba marketingové strategie
- Volba formy podnikání
- Podnikatelský plán
- Finanční rozpočet a jeho plánování
- Využití informačních technologií k získání konkurenční výhody
- Řízení rozvoje firmy a jejího růstu
- Podnikatelské rozhodování
- Aktuální příklady, grafy, tabulky, rejstřík

Publikace lze objednat s 5% slevou v e-shopu na adrese www.beck.cz,
nebo písemně na adrese: Nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, 110 00 Praha 1
tel.: 225 993 959, fax: 225 993 920, e-mail: beck@beck.cz